

Odůvodnění

Podkladem pro vydání tohoto příkazu je podnět Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje, čj. K [REDAKCE], doručený dne 25. ledna 2017 Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen „Úřad“) včetně trestního spisu čj. [REDAKCE]

Dne 1. července 2017 nabyl účinnosti zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Dle § 2 odst. 4 tohoto zákona se odpovědnost za přestupek posuzuje podle zákona účinného v době spáchání přestupku; podle pozdějšího zákona se posuzuje pouze tehdy, je-li to pro pachatele přestupku příznivější. Toto ustanovení je přitom promítnutím ústavněprávní zásady obsažené v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, podle kterého se trestnost činu posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, a pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější. Tato zásada se přitom promítá i do přechodných ustanovení zákona č. 250/2016 Sb., neboť podle § 112 odst. 1 tohoto zákona odpovědnost za přestupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se posoudí podle dosavadních zákonů, pokud k jednání zakládajícímu odpovědnost došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. K tomu je nutno uvést, že porušení § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., resp. spáchání přestupku dle § 45 odst. 1 písm. h) téhož zákona je svým charakterem přestupkem trvajícím (viz § 8 zákona č. 250/2016 Sb.). V souladu s § 2 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb. se v případě, jestliže se zákon změní během páchaní přestupku, použije zákon, který je účinný při dokončení jednání, kterým je přestupek spáchán. Podle § 2 odst. 4 písm. c) zákona č. 250/2016 Sb. se v případě trvajících přestupku použije zákon účinný v době, kdy došlo k odstranění protiprávního stavu. S ohledem na uvedené a na časové vymezení skutku, kterým byl přestupek obviněné spáchán, proto správní orgán posuzoval jednání obviněné dle právní úpravy účinné od 1. července 2017.

Z daného podnětu vyplývá, že v období od 25. června 2017 do 25. září 2017 zveřejnil [REDAKCE] na pokyn [REDAKCE] zástupkyně ředitele [REDAKCE] prostřednictvím webových stránek obviněné umístěných na internetové adrese [REDAKCE] pod záložkou Metodik prevence soubor s názvem „Školní preventivní strategie – MPP (pdf – 2. verze, 23. 6.2017)“, kterou zpracovala učitelka [REDAKCE]. Soubor mimo jiné obsahoval informace o problémech s některými nezletilými žáky, konkrétně se jednalo o informace, že v 6. třídě je stále problém ve vztazích mezi třídou a žákem [REDAKCE] trpícím poruchou autistického spektra. Třídní učitelka spolupracuje s rodiči, [REDAKCE] a psycholožkou. Sestavili krizové plány, třída měla besedu s psycholožkou. Psycholožka se vyjádřila tak, že [REDAKCE] potřebuje osobního asistenta, protože se nedaří začlenit jej do kolektivu. Dále že žák [REDAKCE] není připraven na výuku, nevhodně jedná s dospělými ve škole, má konflikty s některými spolužáky, a též že pěstouni žáka [REDAKCE] se nezajímají o jeho prospěch a chování.

Ze spisové dokumentace vyplývá, že administraci webových stránek provádí většinou zástupkyně ředitele [REDAKCE], ve složitějších záležitostech provádí na požádání administraci [REDAKCE], který je tvůrcem webových stránek. Stejně tomu bylo i u předmětného souboru.

Ze spisové dokumentace, zejména z podaného vysvětlení [REDAKCE] ze dne 3. ledna 2018 vyplývá, že předmětný soubor byl na webových stránkách obviněné zveřejněn

omylem, a to z toho důvodu, že [REDAKCE] chtěla nahradit stávající dokument s preventivním programem na starý školní rok tím na aktuální školní rok ještě před šetřením České školní inspekce a nezkontrolovala si, že daný soubor obsahuje i evaluační poznámky učitelů s osobními údaji žáků. Jak [REDAKCE] uvedla, dokument obsahující školní preventivní strategii se na webových stránkách obviněně zveřejňuje každý rok, ovšem bez evaluačních poznámek, které slouží pouze pro účely školy.

Z podaných vysvětlení zákonných zástupců žáků, jejichž osobní údaje byly obsaženy ve zveřejněném souboru, vyplývá, že nebyli oni ani jejich děti zveřejněním daných údajů nijak poškozeni. Většina zákonných zástupců uvedla, že ani nevěděla, že předmětný dokument byl na webových stránkách školy zveřejněn.

K předmětu řízení lze uvést, že osobním údajem je podle § 4 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb. jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů, jestliže lze subjekt přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu. Na základě těchto kritérií lze konstatovat, že zveřejněné údaje o žácích, jsou osobními údaji dle uvedeného zákona, neboť daní žáci jsou podle nich nejméně určitelní.

Podle § 4 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb. je citlivým údajem osobní údaj vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektu údajů a genetický údaj subjektu údajů; citlivým údajem je také biometrický údaj, který umožňuje přímou identifikaci nebo autentizaci subjektu údajů. Zveřejnění informace o zdravotním stavu žáka [REDAKCE], tedy že se jedná o žáka s PAS (porucha autistického spektra), je citlivým údajem dle zákona č. 101/2000 Sb.

Podle § 20 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. je právnická osoba pachatelem, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě a která porušila právní povinnost uloženou právnické osobě, a to při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu. Podle § 20 odst. 2 písm. c) zákona č. 250/2016 Sb. za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z tohoto postavení. Zveřejnění předmětného souboru na webových stránkách obviněně zástupkyní ředitele základní školy [REDAKCE] (prostřednictvím [REDAKCE]) lze považovat za jednání přičitatelné obviněně právnické osobě, neboť jak vyplývá ze spisové dokumentace, patří administrace webových stránek mezi její běžné pracovní úkony.

Podle § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb. je zpracováním osobních údajů jakákoliv operace nebo soustava operací, které správce nebo zpracovatel systematicky provádějí s osobními údaji, a to automatizovaně nebo jinými prostředky. Zpracováním osobních údajů se rozumí zejména shromažďování, ukládání na nosiče informací, zpřístupňování, úprava nebo pozměňování, vyhledávání, používání, předávání, šíření, zveřejňování, uchovávání, výměna, třídění nebo kombinování, blokování a likvidace. Tím, že obviněná vede dokumentaci o svých žácích podle § 28 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, zpracovává tak osobní údaje dle zákona č. 101/2000 Sb.

Obviněná je ke zpracovávaným osobním údajům svých žáků v postavení správce podle § 4 písm. j) zákona č. 101/2000 Sb., podle kterého se správcem rozumí každý subjekt, který určuje účel a prostředky zpracování osobních údajů, provádí zpracování a odpovídá za něj. Obviněná jako správce musí dodržovat veškeré povinnosti stanovené zákonem č. 101/2000 Sb.

K výroku tohoto příkazu je třeba uvést, že podle § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb. je správce osobních údajů povinen přijmout taková opatření, aby nemohlo dojít k neoprávněnému nebo nahodilému přístupu k osobním údajům, k jejich změně, zničení či ztrátě, neoprávněným přenosům, k jejich jinému neoprávněnému zpracování, jakož i k jinému zneužití osobních údajů. Tato povinnost platí i po ukončení zpracování osobních údajů.

Splnění této povinnosti, tj. povinnosti přijmout dostatečná opatření směřující k tomu, aby osobní údaje nebyly vystaveny riziku neoprávněného zpracování či využití, předpokládá, že správce důsledně zváží veškerá rizika, která jsou s jím prováděným zpracováním osobních údajů spojená, a přijme odpovídající opatření k jejich maximálnímu vyloučení.

Z výše uvedeného vyplývá, že obviněná nepřijala dostatečná technicko-organizační opatření a nedostatečně posoudila rizika spojená se zpracováním osobních údajů, když došlo ke zveřejnění předmětného souboru obsahujícího osobní a citlivé údaje žáků na jejich webových stránkách.

Povinnost dle § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb. a této povinnosti odpovídající skutková podstata je formulovaná jako odpovědnost za následek. Dojde-li tedy k následku předvídanému v § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb. (neoprávněnému přístupu k osobním údajům apod.), což je v této věci nepochybné, znamená to, že se správce osobních údajů dopustil také přestupku.

Odpovědnost za přestupek právnických osob je přitom postavena na objektivní odpovědnosti (tedy bez ohledu na zavinění), přičemž zákon č. 250/2016 Sb. upravuje v § 21 odst. 1 liberační důvod, jehož naplněním se pachatel přestupku může odpovědnosti zprostit. Právnická osoba tedy za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila. Posuzování naplnění liberačního ustanovení je přitom závislé vždy na konkrétních okolnostech daného případu a nelze jej předem jakkoliv zobecnit (při současném respektování limitu vyjádřeného v § 2 odst. 4 správního řádu).

Správní orgán přitom považuje za nezbytné konstatovat, že v případě ustanovení § 21 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. (a ostatně všech liberačních ustanovení) se přenáší důkazní břemeno na obviněného a je to on, kdo musí k prokázání liberace navrhnout důkazy (srov. Mates P. a kolektiv: Základy správního práva trestního, 3. vydání, Praha: C.H. Beck, 2002, str. 12; dále také § 52 správního řádu).

Správní orgán tedy na základě shora uvedeného posuzoval jednání obviněné z hlediska ustanovení § 21 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. a v této souvislosti uvádí, že vynaložení veškerého úsilí, které bylo možno požadovat, neznamená jakékoliv úsilí, které správce vynaloží, ale musí se ve vztahu ke každému, konkrétně posuzovanému případu, jednat o úsilí maximálně možné, které je správce objektivně schopen vynaložit (zákon používá kritérium veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, a nikoliv např. spravedlivě požadovat, požadovat s ohledem na poměry atp.).

Správní orgán po zhodnocení všech výše uvedených skutečností dospěl k závěru, že v případě obviněné § 21 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. nelze aplikovat. V daném případě je správní orgán názoru, že se ze strany obviněné nejednalo o vynaložení maximálně možného úsilí k ochraně zpracovávaných osobních údajů resp. citlivých údajů, neboť před zveřejněním předmětného souboru mělo dojít alespoň k jeho kontrole, zda neobsahuje osobní údaje žáků konkrétně evaluační poznámky, které má škola jen pro své interní účely. Správní orgán podotýká, že obviněná by měla s takovými soubory, tedy soubory obsahující školní preventivní strategie včetně evaluačních poznámek a jim obdobné soubory, které zveřejňuje na svých webových stránkách, nakládat takovým způsobem, aby nedošlo k jejich záměně či k jinému zveřejnění osobních údajů ani v budoucnosti.

Podle § 5 zákona č. 250/2016 Sb. je přestupkem společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

Podle § 37 zákona č. 250/2016 Sb. se při určení druhu správního trestu a jeho výměry přihlídnou zejména k povaze a závažnosti přestupku, k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem a k povaze činnosti obviněného. Při stanovení správního trestu tak správní orgán přihlédl především k povaze a závažnosti přestupku, přičemž má na základě § 38 zákona č. 250/2016 Sb. za to, že závažnost přestupku zvyšuje zveřejnění osobních údajů žáků prostřednictvím internetu, tedy v podstatě neomezenému počtu příjemců, a též skutečnost, že mezi zveřejněnými údaji byl citlivý údaj žáka. Naopak za okolnost snižující závažnost přestupku správní orgán považuje skutečnost, že se jednalo o osobní údaje pouze 3 žáků a že ke zveřejnění nedošlo záměrně a jednalo se o výjimečný případ, který neodpovídá standardním postupům obviněné. Správní orgán též přihlédl ke skutečnosti, že dle výpovědí zákonných zástupců nevznikla ani jim ani žákům zveřejněním daných údajů žádná újma. Polehčující či přitěžující okolnosti ve smyslu § 39 a 40 zákona č. 250/2016 Sb. ve věci správní orgán neshledal.

Správní orgán považuje ve smyslu § 150 odst. 1 správního řádu skutkové zjištění za dostatečné a na základě výše uvedeného považuje za prokázané, že obviněný porušil svým jednáním povinnost stanovenou v § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., tedy povinnost přijmout taková opatření, aby nemohlo dojít k neoprávněnému nebo nahodilému přístupu k osobním údajům, k jejich změně, zničení, či ztrátě, neoprávněným přenosům, k jejich jinému neoprávněnému zpracování, jakož i k jinému zneužití osobních údajů, a proto rozhodl podle § 150 odst. 1 správního řádu ve spojení s § 90 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. ve věci příkazem.

V souladu s § 45 zákona č. 250/2016 Sb. tímto správní orgán upozorňuje obviněnou, že pokud by se v budoucnu dopustila podobného jednání, hrozí jí uložení pokuty, která může činit podle § 45 odst. 3 zákona č. 101/2000 Sb. až 5.000.000 Kč.

Poučení: V souladu s § 150 odst. 3 správního řádu lze u Úřadu pro ochranu osobních údajů proti tomuto příkazu podat ve lhůtě 8 dnů ode dne jeho doručení odpor, kterým se příkaz ruší a řízení pokračuje.

Příkaz je doručen dnem převzetí stejnopisu, nejpozději ale desátým dnem od jeho uložení na poště. V případě doručování do datové schránky je dnem doručení okamžik přihlášení

oprávněné osoby do datové schránky, nejpozději ale desátý den ode dne dodání příkazu do datové schránky.

Praha 13. února 2018

otisk
úředního
razítka

Vanda Foldová
ředitelka odboru kontrolního